

Simon Popek

»Sem velik zagovornik tega, da se stvari odvijajo v živo«

ANA ŠTURM

Simona Popka ni treba posebej predstavljati. Uveljavljeni kritik in publicist ter dolgoletni urednik revije Ekran – vodil jo je med letoma 1995 in 2006 – kot programski vodja že zadnjih 13 let skrbi za raznolik nabor filmov našega največjega filmskega festivala – Liffe. Poleg Liffa filme izbira tudi za program Festivala dokumentarnega filma in deluje kot vodja filmskega programa v Cankarjevem domu.

Lani je potekala jubilejna, 30. edicija Liffa, ki velja za enega najbolj priljubljenih, pa tudi najbolj obiskanih festivalov pri nas. A letos je zaradi koronavirusa pred festivalom bolj negotovo leto. Popek verjame v žive dogodke, zato v tem trenutku načrtuje živo izvedbo festivala. Festivalska ekipa pa ima v teh negotovih razmerah za vsak primer pripravljen tudi plan B.

O tem, kakšna bo koronska edicija letošnjega Liffa in o trenutnem stanju filmskega sveta, sva se s Simonom v kavarni Cankarjevega doma pogovarjala, tik preden je odpotoval na

prvi večji postkoronski festival, ki se je imel zgoditi v živo – v Benetke.

Kaj je bila zadnja stvar, ki ste jo gledali v kinu?

Od začetka poletja nisem bil v kinu. Mislim, da je bila zadnja predstava, ki sem si jo konec junija ogledal v kinu, ki-notečna projekcija filma **Zora** (Sunrise, 1927, F.W. Murnau) z živo glasbeno spremljavo pianista Andreja Goričarja. Od takrat potem dejansko nisem bil

v kinu. Sicer tudi program v tem času ni bil preveč atraktiven, saj novi filmi niso prihajali v distribucijo. Ko se vrnem iz Benetk, pa si bom šel seveda pogledat **Tenet** (2020) Christopherja Nolana. Me kar firbec matra.

Sem pa veliko filmov, tudi za Liffe, pogledal doma, na festivalskih oglednih kopijah. Za lastno zadovoljstvo po navadi gledam klasike. Zdaj sem po dolgem času spet precej gledal Buñuela, tudi zato, ker sem ponovno bral njegovo avtobiografijo z naslovom *Moj zadnji vzdihljaj*. Zabaval pa sem se tudi s tem, da sem gledal filme iz leta 1970. To je leto, ko sem bil rojen, in rad bi sestavil ultimativno lestvico najboljših filmov, ki so nastali v tem letu.

Cannes je bil odpovedan, kar se je zgodilo prvič po letu 1968, jutri se začenjajo Benetke. Ali menite, da bo korona premešala karte glede dinamike in pomembnosti večjih festivalov? Ali se bodo karte dejansko premešale, bomo šele videli. Benetke so prvi

večji festival, ki bo v novih razmerah potekal v živo. Deklarativno so zavrnil možnost, da bi festival organizirali virtualno, kar bo še vedno počel festival v Torontu, ki poteka takoj za Benetkami in je zadnja leta njihov velik tekmeč. V poslovnem vidiku jih je v bistvu že prehitel. Toronto bo, kolikor vem, vsaj za novinarje in za kupce virtualen. Benetke pa se temu upirajo, in to mi je pri njih všeč. Tudi sam sem velik zagovornik tega, da se stvari odvijajo v živo.

Me pa zelo zanima, kako bo na Lidu vse skupaj potekalo, še posebej v državi, kot je Italija, ki ni ravno znana po zadržanosti, predvsem glede fizične komunikacije. Na nek način se prav veselim, da bom to doživel. Mogoče se sliši smešno, ampak dejansko me zanima, kako bo vse skupaj videti. Na projekcijah sicer gledalce loči samo en prosti sedež, tudi vrste vmes niso prazne, tako kot morajo biti pri nas, zato festival dejansko deluje na polovični kapaciteti vseh dvoran, kar je – vsaj glede na naše rigorozne predpise – precej presenetljivo. Vseeno je to država, ki je bila vsaj na začetku zaradi koronavirusa najbolj prizadeta.

Kaj pa se bo zgodilo s Cannesom?

Najprej moram reči, da je ta »Cannes label«, ki so se ga spomnili letos, popolnoma brezvezen. Vsi vemo, kateri filmi so bili končani maja in katere smo najbolj pričakovali, od novega Paula Verhoevena do Leosa Caraxa in Wesa Andersona. Mislím da bo Cannes '21 pokazal to, kar bi moralo biti prikazano na letošnjem festivalu. Morda smo vsaj nekaj naslovov iz Cannesu pričakovali že v Benetkah, ali pa vsaj v Torontu, ampak očitno so se producenti odločili, da s filmi enostavno počakajo še leto dni.

Tudi Cannes bi (oziroma bo) imel naslednje leto velike težave s

pridobivanjem filmov, saj je produkcija kar nekaj časa stala. Mislím, da jo bo od festivalov najslabše odnesel Berlinale, ki je februarja, pa Rotterdam, ki se odvije še pred Berlinalom. Ne vem, od kod bodo izbirali filme. Sicer se po zaostaju zdaj počasi spet začena snemati, ampak močno dvomim, da bodo ti filmi končani že do decembra, saj Berlinale svojo selekcijo po navadi konča že konec leta. Razen če bo začel prepričevati canske filme. Naslednje festivalsko leto zna biti res zanimivo. Vseeno pa mislim, da bo Cannes '21 v bistvu repriza Cannesu '20. Ne vem, ali imam prav ali ne, ampak nekaj mi pravi, da bo tako. Vsekakor pa bo povsod občutno manj programa. Razen če so Rusi že razvili to magično cepivo in bo teh kriznih razmer zelo kmalu konec. *Smeh.*

Festival dokumentarnega filma je bil prvi filmski festival, ki ga je marca pregnala korona, nato ste ga nekoliko omejeno, ampak vseeno izvedli v juniju. Kakšna je bila ta izkušnja in kako vam je pomagala pri razmisleku o tem, ali boste izvedli tudi Liffe; vseeno gre pri slednjem za precej večji in tudi dražji festival, obišče ga veliko več ljudi?

Junija smo imeli s Festivalom dokumentarnega filma (FDF) precejšnjo srečo. Odločitev o tem, ali bomo festival izvedli, smo sprejeli zelo hitro. Sredi maja so se razmere začele malo umirjati in ukrepi rahljati, in tam okoli 20. maja smo se odločili, da festival vseeno poskusimo izvesti čim prej. Prvotni načrt je bil, da bi ga izvedli septembra, ko naj bi bile razmere veliko boljše. Ampak smo se potem vseeno raje odločili, da ga izvedemo junija, in dejansko padli v neko najbolj sproščeno obdobje.

Obisk je bil v redu, ljudje so malo vračali vstopnice, kar me je pozitivno presenetilo. Za trenutne razmere

smo dejansko imeli zelo spodoben obisk. Imeli smo tudi srečo, da je bila Linhartova dvorana takrat prazna in smo lahko takoj, ko smo presegli limit kapacitet v Kosovelovi dvorani (49 vstopnic), predstave predstavili v Linhartovo dvorano, ki je večja in s tem omogočila obisk več ljudem. Tako smo za nekaj filmov prodali tudi po sto kart, kar je za FDF lep dosežek.

Na splošno pa je bilo publike manj kot običajno, kar je seveda razumljivo. Prodali smo okoli dve tretjini načrtovanega. Vsekakor se je čutilo, da ljudje po tem, ko so daljši čas ostali doma, potrebujejo in iščejo žive dogodke; no, film sicer ni ravno živ dogodek, ampak vendarle. Najbrž je k dobremu obisku veliko pripomoglo tudi to, da v tistem času nošenje mask med projekcijo ni bilo obvezno. Če bo to obvezno na Liffu, bi najbrž lahko vplivalo na obisk. Vendarle je razlika, če masko lahko snameš, ko si na sedežu, ali pa jo moraš nositi ves film. Ampak počakajmo, november je še daleč, tudi navodila se ves čas spreminjajo. Zelo so tudi nesorazmerna. Kulturni dogodki so tu res najbolj na udaru.

Vemo, da je Liffe festival, ki se v veliki meri financira iz prodaje vstopnic. Kaj nov način obiskovanja kina – in privedite na splošno – pomeni za festival?

Trenutno stanje dolgoročno zagotovo ni vzdržno. Vsi upamo, da bodo razmere morda že naslednje leto jeseni normalne, da bomo na letošnje ukrepe pozabili in se lahko normalno udeleževali vseh dogodkov. Sicer pa ja, če imaš finančno konstrukcijo, ki je narejena tako, da 60 odstotkov tvojega proračuna predstavljajo prodane vstopnice, potem to gotovo ni vzdržno.

Stroške je sicer mogoče zmanjšati. Letos bo zagotovo manj gostov, pa

tudi obseg programa bo manjši. No, obseg bo na nek način isti, vsaj po številu predstav. Liffe ima ponavadi okoli 290 projekcij. Ta številka ostaja, bo pa manj filmov. Po navadi je na programu okrog 100 različnih filmov, letos pa jih bo najverjetneje nekaj čez 50. Vsak film pa bo imel več predstav. Če smo imeli doslej 2 do 3 projekcije enega filma, bo zdaj za isti film 5 do 6 predstav. To je edini način, da finančno obrnemo stroške, saj prodajni agenti cen za filme niso znižali. So pa popustili vsaj toliko, da imamo lahko za en film več projekcij, tako da je super, da vsaj to razumejo, saj sem se bal, da ne bodo. Na koncu se bo tudi letos vse skupaj verjetno izšlo. So pa mnogi prodajni agenti začudeni, da načrtujemo izvedbo Liffa v živo, saj pravijo, da bo večina jesenskih festivalov potekala virtualno.

Pomemben del festivala so seveda tudi druženja, strokovni dogodki, izmenjava mnenj, festivalski gosti. Je festival sploh še festival brez teh elementov?

Vsekakor se bo »nova realnost« najboljši poznala pri spremljevalnih festivalskih dogodkih, ki so zdaj tudi drugje večinoma virtualni ali pa jih ni. Nekaj jih seveda bo, ampak je vse skupaj treba organizirati zelo previdno, sploh dogodke, na katerih poteka interakcija, na primer koprodukcijška srečanja. Tovrstni dogodki, če bodo, bodo najbrž potekali virtualno. Še najlažje bo verjetno izvesti kake izobraževalne stvari in delavnice, ampak še nismo tako daleč, da bi o tem konkretno razmišljali. Vsekakor pa bo prav družabno-izobraževalni del najbolj na udaru. Tudi festivalsko središče, ki je precej priljubljena destinacija, je pod vprašajem. Nihče ne ve, kaj bo novembra, koliko bo raznih viroz – tukaj je ta

največji strah, saj bo vsak, ki bo enkrat zakašljaj, moral ostati doma. Ne vem.

Seveda ne gre samo za vprašanje, kaj bo s festivalom, ampak tudi kaj bo z vsem javnim druženjem, s koncerti, športnimi prireditvami, opero ... Če ne bo več tega, smo itak opleli. *Smeh*. Ampak mislim, da bo človeška potreba po druženju ostala. Sem optimist. Mislim, da ko bo enkrat varno, ko bo cepivo, da bo totalna eksplozija vseh prireditev, da bodo šli ljudje povsod, kamor se bo le dalo. Trenutno smo v prehodnem obdobju in zdi se mi brezveze odpovedovati prireditve, če jih lahko imamo. Jaz na to, kar se dogaja trenutno, gledam kot na začasne ukrepe, na prehodno obdobje, ki bo že naslednje leto veliko bolj normalno. Bomo videli.

Trenutno pa je res vse skupaj ena velika neznanka in težko je karkoli napovedati. Zdaj se morda vse skupaj zdi okej, ampak nihče ne ve, kako bo novembra. Če bodo kakšne hude zaostritve, seveda delamo tudi na planu B, ki je, da bo tudi Liffe vsaj deloma izveden virtualno, s plačljivimi filmi na spletu, tako kot je bilo na Sarajevskem festivalu. Na ta način ne bo dostopen ves program, pač pa del programa. Ampak ob vseh teh Netflixih in HBO-jih nihče ne ve, ali bo ljudi sploh zanimalo, da si te filme ogledajo virtualno.

Veliko filmov še ni doživelo festivalskih premier. Jih bo sploh mogoče dobiti za predvajanje? Kako je na splošno z distribucijo v teh časih? Nam lahko že izdate kak naslov, ki bo predvajan na festivalu?

Za zdaj imam potrjeno polovico od novih filmov. Na festivalu jih bo okoli 40. Večina prihaja s festivala v Rotterdamu in z Berlinala. Na programu bo recimo berlinski zmagovalc,

iranski **Zlo ne obstaja** (Sheytân vojūd nadârad, 2020, Mohammad Rasoulof), pa super slovaški politični triler **Služabniki** (Služobníci, 2020, Ivan Ostrochovský) ter novi film Christiana Petzolda, **Undine** (2020). Pa recimo zmagovalc Sarajevskega festivala, izvrsten kosovski film **Exile** (Exil, 2020, Visar Morina). Nekaj bo tudi manjših arthouse filmov iz Cannesa, ki bodo jeseni prišli v kine po svetu, pa kaj iz lanskega San Sebastiana. Ne vem pa še, kako bo s filmi iz Benetk, ali jih bo mogoče dobiti že za jesenske festivale ... Odvisno tudi od tega, ali ima film lokalnega distributerja ali ne. Poleg tega s Slovensko kinoteko na Liffu ob stoletnici rojstva pripravljamo tudi retrospektivo filmov Federica Fellinija, za katero mislim, da bo pritegnila kar veliko gledalcev.

Kdo od velikih režiserjev bo po vaše prvi, ki bo posnel film o koroni?

Smeh. Prvega bomo gledal že v Benetkah, kjer je na programu novi film našega lanskoletnega gosta Abela Ferrare, **Sportin' Life** (2020). Gre za dokumentarec o usodi njegovega zadnjega filma **Sibirija** (Siberia, 2020), ki smo ga gledali v Berlinu, pa o tem, kako je bilo v času korone. Abel Ferrara bo očitno eno prvih večjih režiserskih imen, ki bodo povezana s korono. Na pobudo Pabla Larrarina pa so na Netflixu že prikazali serijo kratkih filmov »Homemade«, ki jih je o svoji izkušnji korone posnelo 17 znanih režiserjev in režiserk. So pa to ponavadi neki *ad hoc* projekti. Malo se bojim tega vala korona filmov, to so lahko zelo melodramatično-sentimentalne stvari. Po navadi najboljše dela o takih dogodkih nastanejo z neko časovno distanco.